Samen Sterker,

Samen Zelfstandig!

verslag van de gesprekken met de gemeenteraden over de OWO-visie

gemeente ooststellingwerf

gemeente Weststellingwerf

gemeente Opsterland

OWO-visie 2020

Na veel energie de eerste jaren te hebben gestoken in de bouw van de drie gezamenlijke OWO-afdelingen komt de focus van de OWO-samenwerking steeds breder te liggen. Hoe kunnen we elkaar nog meer versterken in alle opgaven die op ons als drie plattelandsgemeenten afkomen? Hoe kunnen we elkaars strategisch vermogen versterken?
Om een beeld te geven van hoe de colleges tegen de OWO-samenwerking aankijken is op verzoek van de gemeenteraden in 2020 de OWO-visie opgesteld. Deze is begin 2021 door alle gemeenteraden vastgesteld.

Samen Zelfstandig en Samen Sterker is wat er in de OWO-visie staat. Geconcludeerd is dat de OWO-samenwerking doet wat die moet doen: elkaar versterken en het mogelijk maken om als drie gemeenten zelfstandig te blijven. Er is geen aanleiding om daar nu een andere keuze in te maken. De drie gemeenten zijn alle drie financieel gezond en met de OWO-samenwerking zorgen we ervoor – op onze eigen manier – dat we wel de uitvoeringskracht en strategisch vermogen hebben van een 80.000^{+} gemeente. Samen zijn we groter dan onze grote buurgemeenten.

Uitgangspunt voor de OWO-samenwerking is samenwerking op basis van wederzijds vertrouwen, gelijkwaardigheid en verantwoordelijkheid. De bestuurskracht van de OWO-gemeenten maakt drie zelfstandige en autonome gemeenten mogelijk. Het OWO-samenwerkingsverband is uniek, vooruitstrevend en toekomstbestendig.

Motie

De gemeenteraden hebben alle drie de OWO-visie vastgesteld: de eerste gezamenlijke visie op de OWO-samenwerking! De gemeenteraden hebben daarbij aangegeven dat ze wel graag verder met elkaar in gesprek wilden om de OWO-visie te concretiseren.
Om uitvoering te geven aan deze motie heeft de OWO-regiegroep voor en na de zomer van 2021 bijeenkomsten met de raden georganiseerd. Daarin is vooral gesproken over hoe de OWO-samenwerking de komende jaren vorm krijgt als uitwerking van de OWO-visie en wat daar dan de rol van de raden bij is.

Bestuursovereenkomst OWO 2015

In 2015 is de bestuursovereenkomst voor de OWO-samenwerking geactualiseerd. Deze bestuursovereenkomst is opgesteld omdat de gemeenten Ooststellingwerf, Weststellingwerf en Opsterland met de OWO-samenwerking het strategisch vermogen, het kwaliteitsniveau en de uitvoeringskracht willen ontwikkelen van een gemeente met de omvang van 80.000^{+} inwoners. De samenwerking is geënt op het creëren van gezamenlijke kracht en invloed op de opgaven en ambities die wij samen en met anderen willen realiseren: met medeoverheden en publieke en private partners. We hebben gezamenlijke OWO-ambities en werken bestuurlijk en ambtelijk samen om deze ambities te realiseren.

De OWO-samenwerking heeft als doelen:

1. Kwaliteitsverbetering door kennisdeling en investeren in deskundigheid;
2. Structureel minder meerkosten door krachtenbundeling en schaalvoordelen;
3. De kwetsbaarheid van de ambtelijke organisaties verminderen;
4. De dienstverlening en de klantvriendelijkheid optimaliseren.

We streven deze doelen na door:

1. Samen extern optrekken ten behoeve van provinciale opgaven en richting gezamenlijke deelnemingen;
2. Beleidsmatig samenwerken op nieuwe en complexe opgaven of nieuwe beleidsterreinen;
3. Samenvoegen van organisatieonderdelen;
4. Samen werken aan bestuurs- en organisatieculturen.

Afgesproken is dat de colleges van B&W aan hun eigen raad verantwoording verschuldigd zijn over het door hen gevoerde bestuur vanuit de bestuursovereenkomst. De raden van de deelnemers worden geïnformeerd over de meerwaarde van de OWO-samenwerking en betrokken bij gezamenlijke opgaven en ambities van de deelnemers.

Het samen optrekken in politiek en bestuurlijk verband is een van de pijlers van de bestuursovereenkomst OWO. De korte lijntjes, het snelle schakelen en de uitgangspositie van ‘samen sterk’ werpen hun vruchten af in optreden richting externe partijen. Door de krachten te bundelen, oefent OWO steeds meer invloed uit op regionale podia voor een versterkt platteland en bijvoorbeeld de Regio Deal, de FUMO, en Sociaal Domein Fryslân. De samenwerking op complexe dossiers zoals de Omgevingsvisie, Duurzaamheid en Warmtetransitie vindt plaats aan OWO-beleidstafels.

In het gesprek met de gemeenteraden hebben we onderzocht welke nieuwe zaken op ons afkomen en hoe we daar vanuit de OWO-samenwerking de komende jaren mee om willen gaan. In de bestuursovereenkomst staat immers: ‘we werken samen op nieuwe en complexe opgaven of nieuwe beleidsterreinen’. De raden hebben aangegeven dat het wenselijk is om bij majeure nieuwe en complexe ontwikkelingen zoals de Lelylijn en woningbouw als drie plattelandsgemeenten de krachten te bundelen in de lobby. Strategisch samenwerken op thema’s als Sociaal Domein doen we al, maar is lastiger omdat dit maatwerk vraagt richting de inwoners in de uitvoering. De uitdaging daarbij is hoe we strategisch kunnen samenwerken, krachten kunnen bundelen in beleidszaken en in de uitvoering maatwerk kunnen blijven leveren.

Rol gemeenteraden: kaderstellend en besluitvormend.

We hebben samen drie gezamenlijke OWO-afdelingen waar een derde van alle ambtenaren werkt voor alle drie de gemeenten. Dit is de motor van de OWO-samenwerking. Na de realisatie van de bouw en inrichting van de OWO-afdelingen is het tijd voor verdere optimalisatie, verdieping en doorontwikkeling van het takenpakket. Ook krijgt harmonisatie en uitvoering van beleid een vervolg. Hierbij staat sturing en monitoring van de vier K's hoog in het vaandel: kwaliteit, kwetsbaarheid, klantvriendelijkheid en kosten. Zo werken we aan onze uitvoeringskracht.

De komende jaren werken de drie OWO-afdelingen naast hun reguliere taken en werkzaamheden en de normale ontwikkeling van hun afdeling ook aan tien prioriteiten. Een deel daarvan is al (bijna) klaar, anderen zijn werk in uitvoering. Uit het gesprek met de gemeenteraden komt naar voren dat van deze prioriteiten het 'innoveren voor de toekomst' de belangrijkste voor de komende jaren is voor de zelfstandigheid van de gemeenten. Daar moet tijd en kwaliteit in worden gestoken en dagelijks aandacht voor zijn.

Uniformiseren van beleid kan helpen om de drie OWO-afdelingen efficiënter te laten zijn. We willen de basis meer gelijk maken, maar met ruimte voor kleur vanuit de eigen gemeente.

Dit geeft gelijk ook het dilemma van de OWO-samenwerking weer en de visie 'samen zelfstandig': efficiency kan niet het hoofddoel zijn als je ook zelfstandig wilt blijven en eigen keuzes wilt maken. Niettemin is de K van kosten wel één van de vier K's die we nastreven in de OWO-samenwerking.
Geconcludeerd is dat er veel gebeurt onder de motorkap en dat mag best wel wat zichtbaarder zijn: voor de inwoners en de gemeenteraden.

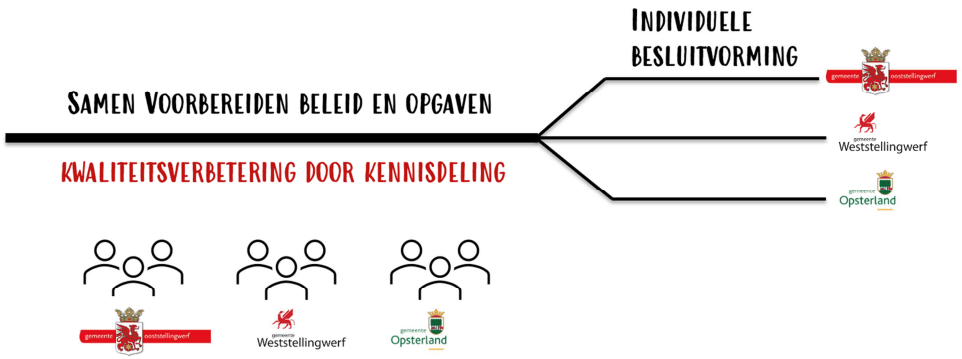
Rol gemeenteraden: controlerend.

OWO-samenwerking | procesafspraken

We werken samen daar waar we er sterker door worden en individueel voor verbinding met onze inwoners. Maar wat betekent dit dan in de praktijk? En vooral ook voor de rol van de gemeenteraden? In de gesprekken met de drie gemeenteraden hebben we met name ook over de proceskant van de OWO-samenwerking gesproken.

Het samen voorbereiden van beleid en opgaven zorgt voor kwaliteitsverbetering door kennisdeling. We bereiden ambtelijk voor, maar dit heeft ook voor de gemeenteraden onderling meerwaarde. Je kunt dit proces als volgt zien:

Uit de gesprekken kwam naar voren dat voor het samen voorbereiden van complexe onderwerpen, het beste themabijeenkomsten kunnen worden georganiseerd voor de woordvoerders van de fracties die gaan over dat specifieke onderwerp. Zo kunnen deze raadsleden ook onderling van elkaars kennis en kunde gebruik maken ter voorbereiden op de individuele besluitvorming (bij voorkeur op hetzelfde moment). Belangrijk is dat deze bijeenkomsten goed worden voorbereid en er heldere keuzes met hun consequenties worden toegelicht.

Een OWO-klankbordgroep om de OWO-samenwerking in brede zin met de raden te bespreken is hooguit tweemaal per jaar nodig. Hierbij is een digitale bijeenkomst zeker een praktische optie.

De formele terugkoppeling over de strategische thema's en de prioriteiten van de OWO-afdelingen vindt plaats in de OWO-paragraaf in de P&C cyclus, zoals afgesproken naar aanleiding van de OWO-visie. Sinds deze afspraak is de OWO-paragraaf uitgebreider dan voorheen. Op basis van uw reactie slijpen we deze bij.

Tot slot | conclusie

Door de gesprekken met de drie gemeenteraden hebben we de OWO-visie verder geconcretiseerd. We werken de komende jaren aan het versterken van de OWO-samenwerking bij complexe en nieuwe beleidsterreinen om zo ons strategisch vermogen te versterken: samen sterker. En we werken aan het verder optimaliseren van de motor onder onze samenwerking: de drie OWO-afdelingen. Zo blijven we samen zelfstandig!

We betrekken de drie gemeenteraden hier bij door één à twee maal per jaar een OWO-commissie te organiseren om bij te praten over de OWO-samenwerking in brede zin, aansluitend bij de P&C cyclus. En ad hoc – indien gewenst – themabijeenkomsten te houden over specifieke onderwerpen voor de woordvoerders van die thema's van de fracties.

OWO-samenwerking

Samen sterker!

Bekijk ook het OWO-verhaal op: https://youtu.be/5A6Mqjxk8Nc